

Chính sách công nghiệp xanh: Hướng đến phát triển bền vững tại Việt Nam

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và biến đổi khí hậu diễn ra nhanh chóng, phát triển công nghiệp xanh đã trở thành một xu hướng toàn cầu. Công nghiệp xanh không chỉ giúp thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, mà còn góp phần giải quyết các vấn đề xã hội và bảo vệ môi trường, hướng đến sự phát triển bền vững. Tại Việt Nam, với gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới, nền kinh tế đã đạt được những thành tựu đáng ghi nhận, vươn lên trở thành một trong những điểm sáng về tăng trưởng kinh tế trong khu vực và trên thế giới. Tuy nhiên, sự phát triển này chủ yếu dựa vào việc khai thác tài nguyên thiên nhiên, một mô hình tăng trưởng không bền vững khi phải đối mặt với ô nhiễm môi trường, suy giảm tài nguyên và biến đổi khí hậu.

Tăng trưởng kinh tế của Việt Nam hiện nay vẫn chủ yếu dựa trên mô hình “kinh tế nâu,” tức là một mô hình sử dụng tài nguyên kém hiệu quả, sản xuất nhiều chất thải và gây ô nhiễm môi trường. Điều này không chỉ ảnh hưởng đến môi trường sống mà còn đe dọa đến sự phát triển bền vững của quốc gia trong tương lai. Chính vì vậy, việc chuyển hướng sang chính sách công nghiệp xanh là lựa chọn tất yếu và là một trong những chiến lược tối ưu để Việt Nam hướng tới sự phát triển bền vững.

Những năm gần đây, Chính phủ Việt Nam cùng các bộ, ngành và địa phương đã ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật, chương trình và kế hoạch hành động nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế xanh, tăng trưởng bền vững và bảo vệ môi trường. Sau đại dịch COVID-19, xu hướng “phục hồi xanh” đã được nhiều quốc gia trên thế giới triển khai nhằm khôi phục nền kinh tế và bảo vệ môi trường. Đối với Việt Nam, chuyển đổi sang nền kinh tế xanh không chỉ là lựa chọn bắt buộc mà còn là cơ hội để quốc gia trở thành người tiên phong trong khu vực, đồng thời bắt kịp xu thế phát triển của thế giới.

Phát triển năng lượng tái tạo: Động lực chính của nền kinh tế xanh

Việt Nam nhận thức rõ tiềm năng phát triển và tầm quan trọng của năng lượng tái tạo trong việc giảm thiểu tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu. Chính phủ đã ban hành nhiều chính sách nhằm cải thiện môi trường đầu tư trong lĩnh vực này, qua đó thúc đẩy sự phát triển của các nguồn năng lượng sạch như năng lượng mặt trời và năng lượng gió. Từ năm 2011 đến nay, các chương trình quốc gia về quản lý năng lượng tiết kiệm và hiệu quả đã được triển khai, với tỷ trọng năng lượng tái tạo hiện chiếm gần 27% tổng công suất lắp đặt toàn hệ thống.

Cam kết của Việt Nam tại Hội nghị COP 26 về việc đạt mục tiêu Net-Zero vào năm 2050 đã đặt ra mục tiêu cụ thể cho sự phát triển năng lượng tái tạo. Theo Quy hoạch điện VIII, đến năm 2030, Việt Nam dự kiến tăng thêm 4.100 MW công suất điện mặt trời và phát triển 21.880 MW điện gió trên bờ cùng 6.000 MW điện gió ngoài khơi. Đến năm 2050, công suất các nguồn điện này sẽ tăng đáng kể, góp phần giảm thiểu phát thải và bảo vệ môi trường.

Chuyển đổi mô hình sản xuất và xu hướng tiêu dùng xanh: Nền tảng của sự phát triển bền vững

Việt Nam đang chứng kiến sự thay đổi mạnh mẽ trong xu hướng tiêu dùng, khi người dân ngày càng quan tâm đến các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường. Điều này không chỉ tạo ra cơ hội mới cho các doanh nghiệp trong nước mà còn đặt ra những thách thức trong việc điều chỉnh mô hình sản xuất và kinh doanh theo hướng xanh và bền vững. Xu hướng tiêu dùng xanh được dự báo sẽ tiếp tục phát triển mạnh mẽ trong tương lai, đòi hỏi các doanh nghiệp phải không ngừng cải tiến quy trình sản xuất, sử dụng nguồn lực hiệu quả và minh bạch thông tin sản phẩm để đáp ứng nhu cầu của người tiêu dùng.

Tiêu dùng xanh đã trở thành một phần quan trọng trong Chiến lược tăng trưởng xanh của Việt Nam, góp phần thúc đẩy sự phát triển của các ngành công nghiệp sạch và bền vững. Đặc biệt, trong bối cảnh dịch COVID-19, xu hướng tiêu dùng “xanh” đã thúc đẩy sự ra đời của các chuỗi cửa hàng thực phẩm sạch, các doanh nghiệp sản xuất và phân phối sản phẩm xanh. Những nỗ lực này không chỉ đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của người tiêu dùng mà còn góp phần xây dựng một nền kinh tế bền vững hơn.

Phát triển xanh trong lĩnh vực xây dựng và giao thông: Nâng cao chất lượng cuộc sống

Lĩnh vực xây dựng và giao thông là những ngành có tác động lớn đến môi trường. Việc xây dựng các công trình xanh, tiết kiệm năng lượng và bảo vệ môi trường đã trở thành một xu hướng tất yếu. Việt Nam đã triển khai nhiều chính sách lớn để thúc đẩy ngành xây dựng và giao thông theo hướng bền vững, với việc phát triển các công trình xanh đạt chuẩn quốc tế, và nâng cao chất lượng hạ tầng giao thông, giảm thiểu phát thải khí nhà kính.

Hiện nay, Việt Nam có khoảng 300 công trình xanh được chứng nhận bởi các hệ thống tiêu chuẩn quốc tế, với tổng diện tích sàn xây dựng lên tới khoảng 7 triệu m². Trong lĩnh vực giao thông, việc phát triển các phương tiện giao thông sử dụng năng lượng sạch, như xe buýt và xe điện, đã được triển khai tại nhiều địa phương. Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh, những trung tâm đô thị lớn, đã và đang áp dụng các giải pháp xanh hóa hệ thống giao thông nhằm giảm thiểu ô nhiễm và phát thải khí nhà kính.

Thách thức trong triển khai chính sách công nghiệp xanh

Mặc dù Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu trong việc thúc đẩy tăng trưởng xanh, nhưng vẫn còn nhiều thách thức trong quá trình triển khai chính sách công nghiệp xanh. Một trong những thách thức lớn nhất là nhận thức về kinh tế xanh ở Việt Nam còn khá mới mẻ. Các chính sách và chiến lược tăng trưởng xanh chưa được thực hiện một cách đồng bộ và triệt để tại các cấp chính quyền và doanh nghiệp. Bên cạnh đó, nguồn lực để triển khai các chương trình phát triển kinh tế xanh còn hạn chế, đặc biệt là nguồn vốn đầu tư từ khu vực tư nhân.

Theo thống kê, mặc dù tăng trưởng kinh tế của Việt Nam đạt mức trung bình 6,1% trong giai đoạn 2011-2023, nhưng đồng thời cũng dẫn đến sự gia tăng đáng kể lượng phát thải CO₂ và các chất thải khác. Dự báo đến năm 2030, lượng phát thải khí CO₂ của Việt Nam có thể lên tới gần 471 triệu tấn, đặt ra thách thức lớn cho việc giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường.

Một số giải pháp và định hướng cho chính sách công nghiệp xanh tại Việt Nam

Để triển khai hiệu quả chính sách công nghiệp xanh, Việt Nam cần tập trung vào các giải pháp sau:

Tăng cường tuyên truyền và nâng cao nhận thức: Chính phủ cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức của doanh nghiệp và người dân về tầm quan trọng của công nghiệp xanh. Đây là một yếu tố quan trọng để khắc phục thách thức về nhận thức và thúc đẩy sự tham gia tích cực của toàn xã hội vào quá trình phát triển bền vững.

Hoạch định chính sách linh hoạt và sáng tạo: Chính sách phát triển công nghiệp xanh cần được xây dựng trên cơ sở linh hoạt và sáng tạo, kết hợp giữa việc phát triển các ngành kinh tế xanh và giải quyết các vấn đề môi trường còn tồn đọng. Các chính sách cần có cơ chế thực thi mạnh mẽ, tác động đến tất cả các ngành kinh tế và đảm bảo tính tự điều chỉnh, phối hợp từ Trung ương đến địa phương.

Phát triển các khu công nghiệp xanh: Việt Nam cần đẩy mạnh việc xây dựng các khu công nghiệp xanh trên phạm vi toàn quốc, với việc huy động các nguồn lực tài chính và công nghệ tiên tiến. Các khu công nghiệp xanh sẽ góp phần cải thiện môi trường, nâng cao chất lượng cuộc sống và tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp phát triển bền vững.

Phát triển ngành công nghiệp môi trường: Nhà nước cần xây dựng và thực thi các quy định pháp luật về bảo vệ môi trường một cách đầy đủ và đồng bộ, đồng thời thúc đẩy sự phát triển của ngành công nghiệp môi trường. Việc khuyến khích doanh nghiệp đầu tư vào các giải pháp môi trường và phát triển các sản phẩm, dịch vụ liên quan đến bảo vệ môi trường sẽ đóng góp quan trọng vào sự phát triển bền vững của quốc gia.

P.AT (tổng hợp)